

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ З ВИРОБНИЦТВА ПОЛІПРОПІЛЕНОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Анотація. У статті сформовано методологічні основи здійснення імпорту підприємства, систематизовано наукові погляди щодо трактування поняття «ефективність імпортової діяльності», здійснено дослідження сутності та значення імпортової діяльності для підприємств з виробництва поліпропіленової продукції та методи оцінки її ефективності. Запропоновано показники для проведення аналізу ефективності імпортової підприємства, використання яких здійснить формування інформаційного забезпечення для прийняття рішень про напрями підвищення ефективності імпорту.

Ключові слова: імпорт, ефективність імпортової діяльності, поліпропіленова продукція, підвищення ефективності імпорту.

Gordiychuk Y., Chornii V.

DIRECTIONS OF INCREASING THE EFFICIENCY OF IMPORT ACTIVITIES OF ENTERPRISES FOR THE PRODUCTION OF POLYPROPYLENE PRODUCTS

Abstract. In the article the methodological bases of implementation of import of the enterprise are formed. The scientific views on the interpretation of the concept of "efficiency of import activity" are systematized. The essence and significance of import

activities for polypropylene production enterprises and methods for evaluating its efficiency are investigated. The indexes for carrying out the analysis of the efficiency of the import enterprise, the use of which will form the information support for making decisions on the directions of increasing the efficiency of imports.

Key words: import, efficiency of import activity, polypropylene products, increase of import efficiency.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Велику кількість досліджень було присвячено розвитку імпортової діяльності та її особливостям. Цим займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: В. Навицький, А. Савченко, О. Карпенко, О. Вівчар, Ю. Чорна, Л. Горбач, Л. Антонюк, тощо. Проаналізувавши праці вчених можна стверджувати про існування розбіжностей думок як щодо процесу аналітичного дослідження, так і щодо методології узагальнення отриманих результатів.

Формування цілей статті (постановка завдання). Ціль статті - пошук шляхів та обґрунтування напрямів підвищення ефективності імпортової діяльності підприємства з виробництва поліпропіленової продукції. Для цього необхідно дослідити сутність та значення імпортової діяльності для підприємств та методи оцінки її ефективності, проаналізувати можливі шляхи підвищення ефективності здійснення імпортової діяльності.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. В сучасних економічних умовах кількість компаній, які укладають договори з іноземними підприємствами невпинно зростає. Для ефективної діяльності ці компанії постійно оптимізують витрати, використовуючи різні методи та знаходяться в постійному пошуку кращих пропозицій. Підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності за рахунок проведення ефективних імпортової операцій є одним із пріоритетних напрямів розвитку багатьох підприємств. Основною задачею імпорту є зниження витрат виробництва за рахунок придбання та використання більш дешевої імпортованої сировини і, як наслідок, збільшення прибутку і підвищення ефективності виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зовнішньоекономічна діяльність включає в себе набір операцій, які є засобом реалізації комерційної, господарської, управлінської та іншої діяльності у сфері світової економіки. Міжнародна торгівля є основою зовнішньоекономічної діяльності, тому найбільш вагомим складовою всіх операцій є зовнішньоторговельні операції. Такі операції – це узгоджені та юридично оформлені домовленості, які включають підготовку, укладання та виконання контракту, використовуючи при цьому визначені форми та методи комерційної роботи на зовнішньому ринку. Вони забезпечують обмін продукцією в матеріально-речовій формі.

Розглянемо підходи до визначення поняття «імпорт» за Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність», Митним кодексом України та працями визначних науковців.

За першим джерелом, імпорт – це придбання (купівля) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів із ввезенням їх на територію України, включаючи придбання товарів, призначених для споживання установами і організаціями України, розташованими за її межами [1].

Відповідно до Митного кодексу України, імпорт (випуск для вільного обігу) – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України [2].

На думку В.Є Навицького імпорт передбачає завезення на територію країни товарної маси по відповідно оформленій купівельній операції із другої країни для продажу та споживання продукції на теренах країни-імпортера [3].

А. Г. Савченко вважає, що імпорт – це сукупність товарної продукції та продукції сервісного характеру, які країна-контрагент за попередньою домовленістю купує у країн які виступають в ролі іноземних партнерів [4].

Узагальнюючи дані поняття можемо зробити висновок, що імпортна діяльність – це велика кількість взаємопов'язаних операцій, наслідком здійснення

яких є купівля товарів чи послуг з обов'язковим переміщенням через митні кордони країни з метою передачі прав власності імпортеру.

В умовах ринку існують аспекти, які стимулюють суб'єктів господарської діяльності брати участь у імпортній діяльності:

- отримання доступу до якісніших та дешевших товарів, а також сировинних ресурсів;
- збільшення конкуренції на внутрішньому ринку, стимулювання оптимізації виробництва на підприємствах;
- ввезення дефіцитних товарів, які не виробляються на території країни-імпортера;
- завдяки імпортуванню наукомістких товарів здійснюється розвиток новітніх технологій;
- кооперація та встановлення виробничих зв'язків з іноземними партнерами.

Ефективність імпорту – це вигідність імпорту, що вимірюється відношенням вартості імпортного товару, що реалізується на внутрішньому ринку за внутрішніми цінами до його вартості за зовнішньоторговельними цінами. Оцінка ефективності імпортної діяльності – це особливий інструмент, який дає змогу оцінити чи є проведені операції доцільними та вигідними для підприємства [5].

Для цього слід детальніше розглянути способи визначення ефективності імпортної діяльності підприємства.

Під час здійснення обґрунтованого підбору індикаторів для оцінювання ефективності імпортної діяльності виробничого підприємства потрібно керуватись певними вимогами, а саме:

- розрахунок індикаторів повинен ґрунтуватись на доступній інформаційній базі, що забезпечуватиме об'єктивність результатів;
- кожен індикатор повинен характеризуватись економічним змістом, тобто повинно бути чітко виражене його функціональне призначення;
- під час розрахунку індикаторів необхідно враховувати взаємозв'язки між ними [6].

На сьогоднішній день існує велика кількість думок на рахунок класифікації показників, що дають змогу визначити ефективність імпортової діяльності підприємства. Виділимо наступні показники, які забезпечують достовірність та оперативність інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень у системі зовнішньоекономічної діяльності (Табл.1.1):

Таблиця 1.1.

Показники для оцінки ефективності здійснення імпортих операцій на підприємстві

№	Показник	Формула	Пояснення
1	Валютна ефективність імпорту	$Ев.і = \frac{\sum_{i=1}^n ЦРВі \times КІі}{\sum_{i=1}^n Ці \times КІі}$, де Ев.і – валютна ефективність імпорту; ЦРВі – ціна і-го товару на внутрішньому ринку; КІі – обсяг імпорту і-го товару; Ці – валютна ціна і-го товару	Базою порівняння є валютний курс, хоча і виконується порівняння зі значенням курсу за прямим котируванням
2	Економічна(абсолютна) ефективність імпорту	$Ееф.і = \frac{Вів.р}{Ві}$, де Ееф.і – економічна (абсолютна) ефективність імпорту; Вів.р. – вартість імпортової продукції на внутрішньому ринку; Ві – витрати на придбання імпортової продукції.	Чим більше цей показник переважає одиницю, тим ефективнішою є імпортна діяльність для підприємства.
3	Економічний ефект імпорту	$Ее.і = Вів.р - Ві$, де Ее.і – економічний ефект імпорту; Вів.р. – вартість імпортової продукції на внутрішньому ринку; Ві – витрати на придбання імпортової продукції.	Чим більшим є значення показника, тим більше підприємство отримує прибутку, а імпортну діяльність можна вважати ефективною.
4	Рентабельність імпорту	$Рі = \frac{Ее.і}{Ві} * 100$, де де Рі – рентабельність імпорту; Ее.і. – економічний ефект імпорту; Ві – витрати на придбання імпортової продукції	Показує розмір прибутку від реалізації імпорту на 1 грн. витрат щодо його придбання.

Джерело: [6]

- - валютна ефективність імпорту;
- - економічна (абсолютна) ефективність імпорту;

- - економічний ефект імпорту;
- - рентабельність імпорту [6].
 - показники локальної ефективності, які розраховуються з використанням чинних внутрішніх цін;
 - показники загальноекономічної ефективності, що розраховуються на підставі розрахункових цін.

Підприємству, для підвищення ефективності при імпорті, необхідно, щоб транспортні компанії, які надають логістичні послуги враховували гнучкість тарифів на перевезення, терміни доставки, інформаційне забезпечення, переадресацію замовлення, можливість стеження за замовленням тощо. Транспортно-логістичне забезпечення імпортової діяльності фірми повинне визначати спеціалізовані транспортно-логістичні потреби, зміну попиту на експедиційні послуги, відповідність вимогам та структурі попиту, вивчення системи взаємодії учасників. Правильне використання принципів та методів логістики дозволить підприємству зберегти фінансові кошти, тим самим підвищуючи ефективність діяльності [7].

Імпорт товару вважається ефективним, якщо імпортовий дохід перевищує імпортові витрати. Потрібно з'ясувати, чи є закупівля товарів у іноземних постачальників доречною, або ж вигіднішою є закупівля товару на внутрішньому ринку країни. Якщо імпортовий прибуток перевищує внутрішній прибуток, то імпорт товарів можна вважати вигідним.

Залучення іноземних матеріальних ресурсів у власному виробництві є метою імпортової діяльності виробничого підприємства, тому визначення економічної ефективності імпорту є вкрай важливим.

З формул та визначення ефективності проведення імпортових операцій можемо зробити висновок, що важливу роль відіграють витрати, в тому числі і логістичні. Тому доцільним буде підвищувати ефективність функціонування логістичної сфери підприємства для зменшення витрат при здійсненні імпортової діяльності.

Оцінка розвитку імпортової діяльності підприємств здійснюється шляхом аналізу показників ефективності імпорту організації, виявлення перспектив для їх розвитку.

Головним напрямком зовнішньоекономічної діяльності підприємств з виробництва поліпропіленової продукції є імпорт, так як всю власну продукцію фірми виробляють з імпортованої сировини. Це пов'язано із відсутністю на даний час будь-яких виробничих потужностей для виготовлення поліпропілену на території України у зв'язку із продажем та зупинкою заводу єдиного виробника – ПАТ «Линник» в Лисичанську, Луганська область. Після втрати вітчизняного постачальника сировини було успішно розширено імпорту діяльність на ринок країни-лідера з експорту поліпропілену - Саудівську Аравію та, у зв'язку із географічною близькістю розташування, Росію. Через ряд причин, пов'язаних із конфліктом між Україною та Росією, політичною та економічною ситуацією, що склалась між державами, співпрацю із Російською Федерацією більшістю підприємств виробників поліпропіленової продукції було припинено у 2014 році, а обсяги постачання сировини із Саудівської Аравії - збільшено.

Інші напрямки імпортової діяльності підприємств включають в себе наступне: обладнання, комплектуючі та запчастини імпортуються із країн Європи і повністю задовольняють потреби співвідношенням ціни та якості. Ще однією країною-імпортером обладнання є Китай, проте дане обладнання є менш якісним, хоч і дешевшим.

Головною метою проведення підприємством імпортних операцій є ефективність їх здійснення. Нерідко неправильно спланована або необґрунтована стратегія імпорту завдає значних збитків, або ж недоотримання прибутку підприємством.

Для визначення напрямків підвищення ефективності імпортової діяльності, можемо виділити наступні проблеми здійснення імпортової діяльності підприємством:

1. збільшення кількості імпортованої сировини для виробництва продукції;

2. досить великі затрати часу для здійснення імпортування сировини, пов'язане із віддаленістю підприємства-імпортера;

3. втрата партнера на території Російської Федерації у зв'язку із загостренням політичних відносин;

4. затримка та порушення термінів поставок в системі виробництва.

Проаналізувавши дані проблеми імпортової діяльності підприємств з виробництва поліпропіленової продукції, можемо запропонувати наступні шляхи для підвищення ефективності імпорту.

Перш за все, це пошук нових постачальників н закордонних ринках. Так як виробника сировини поліпропілену на території України немає, то логічним буде здійснення аналізу потенційних постачальників, порівняння їх за різними ознаками, такими як ціна та якість сировини, вартість та термін поставки, надійність виробника тощо. Доцільно розглянути ринки Азербайджану, Єгипту, Близького Сходу.

По-друге, підприємству, для підвищення ефективності при імпорті, необхідно, щоб транспортні компанії, які надають логістичні послуги враховували гнучкість тарифів на перевезення, терміни доставки, інформаційне забезпечення, переадресацію замовлення, можливість стеження за замовленням тощо. Транспортно-логістичне забезпечення імпортової діяльності фірми повинне визначати спеціалізовані транспортно-логістичні потреби, зміну попиту на експедиційні послуги, відповідність вимогам та структурі попиту, вивчення системи взаємодії учасників. Правильне використання принципів та методів логістики дозволить підприємству зберегти фінансові кошти, тим самим підвищуючи ефективність діяльності.

Отже, для підвищення ефективності здійснення імпортової операцій підприємств з виробництва поліпропіленової продукції необхідно звернути увагу на такі проблеми як: пошук альтернативних постачальників сировини та зменшення витрат на транспортування поліпропілену.

Висновки. У статті було проаналізовано концептуальні основи здійснення імпортової діяльності підприємства, що дало змогу оцінити важливість цієї

складової у зовнішньоекономічній діяльності підприємства. Підвищення ефективності експортно-імпортних операцій є одним із пріоритетних напрямків розвитку організацій з виробництва поліпропіленової продукції.

Основною задачею імпорту є зниження витрат виробництва за рахунок придбання та використання більш дешевої імпортованої сировини і, як наслідок, збільшення прибутку і підвищення ефективності виробництва. Було розглянуто проблеми імпортової діяльності та запропоновано способи підвищення ефективності імпортової діяльності підприємств з виробництва поліпропіленової продукції.

Література:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.2001 (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29.
2. Митний кодекс України від 12 грудня 1991 р.// Відомості Верховної Ради України.-1992.-№16.-ст.203.
3. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України: [підручник] / В.Є. Новицький. – К.: КНЕУ, 2003. – 948 с.
4. Савченко А. Г. Макроекономіка: [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / А. Г. Савченко. — К.: КНЕУ. — 1999. — 120 с.
5. Ткаченко Л. Маркетинг послуг: підручник / Л. Ткаченко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2003. – 192 с.
6. Мельник О. Г. Індикатори оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства / О. Г. Мельник, Ю. Л. Логвиненко // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2007. – № 599: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – С. 124-130.
7. Декадюк О.В. Використання транспортних засобів в логістичній системі та основні проблеми транспортної логістики / О.В. Декадюк, П.О. Коронівський, І.В. Левицька // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 1 – С. 186-189.